

MMFS 07.31

Haziran 2024

Hayvan Tespit Sistemleri ve Eğiticilerin Akreditasyonu

Türkiye Cumhuriyeti Milli Mayın Faaliyet Otoritesi

Millî Savunma Bakanlığı

Millî Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü Yerleşkesi

Döğol Caddesi No:4 Anadolu Meydanı (Tandoğan)

06330 Yenimahalle / Ankara/TÜRKİYE

E-posta: mafam@msb.gov.tr

Tel: 0 (312) 4025430-31-32-33

Faks: 0 (312) 2131826

(Web: <https://msb.gov.tr/Mafam>)

Uyarı

Bu doküman, kapak sayfasında belirtilen tarihten itibaren yürürlüktedir. Milli Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) sürekli gözden geçirme ve revizyona tabi olduğundan, kullanıcılar dokümanın durumunu doğrulamak için, MAFAM D.Bşk.lığı İnternet sitesine (<https://msb.gov.tr/Mafam>) başvurmalıdır.

Telif Hakkı

Bu doküman, bir Milli Mayın Faaliyet Standardıdır (MMFS) ve telif hakları MAFAM'a aittir. Bu doküman veya bir kısmı, MAFAM'ın önceden yazılı izni olmaksızın, hiçbir biçimde veya vasıta ile ve başka amaçlarla kopyalanamaz, saklanamaz veya iletilemez.

Bu doküman satılamaz.

Türkiye Cumhuriyeti Milli Mayın Faaliyet Otoritesi

Millî Savunma Bakanlığı

Millî Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü Yerleşkesi

Döğol Caddesi No:4 Anadolu Meydanı (Tandoğan)

06330 Yenimahalle / ANKARA

E-posta: mafam@msb.gov.tr

Tel: 0 (312) 4025430-31-32-33

Faks: 0 (312) 2131826

(Web: <https://msb.gov.tr/Mafam>)

MMFS-Haziran 2024

Tüm hakları saklıdır.

İçindekiler

İçindekiler.....	iii
Önsöz.....	v
Giriş.....	vi
Hayvan Tespit Sistemleri ve Eğitimcilerin Akreditasyonu	1
1. Kapsam	1
2. Kaynaklar.....	1
3. İfadeler, Tanımlar ve Kısaltmalar.....	1
4. Kurumsal Akreditasyonun Amacı	2
4.1. Aşama 1-Belgeye Dayalı Değerlendirme	3
4.2. Aşama 2-Fiziki Değerlendirme.....	3
5. HTS Filli Akreditasyonunun Amacı.....	3
5.1. Fiili Test Gereksinimleri.....	4
5.1.1. Planlama	4
6. Test Sahasının Tesisi ve Bakımı.....	5
6.1. Test Sahalarının Tesisi.....	5
6.2. Gerekli Olan Test Malzemesi Miktarı	5
6.3. Azami Yanlış Belirti Sayısı	5
6.4. Belirti Üzerinde Faaliyet ve Yanlış Belirti	5
6.5. Gerekli Test Sahası Boyutları.....	6
6.5.1. Kutuların Yeniden Kullanımı	8
6.6. Test Sahası Güvenliği.....	8
6.7. Bitki Örtüsünün Kesimi.....	8
6.8. Test Malzemelerinin ve Tanıma Parçalarının Seçimi, Depolanması, Bakımı ve Kullanımı.....	8
6.8.1. Seçim	8
6.8.2. Depolama.....	8
6.8.3. Bakım.....	8
6.8.4. Test Malzemelerinin Test Sahalarına Yerleştirilmesi.....	9
6.8.5. Tanıma Parçalarının Kullanımı	9
6.9. Test Sahasının Tesisinden İtibaren Test Malzemelerinin Sahada Kalma Süreleri	9
7. Test yönetimi	10
7.1. Eğitim Sahalarının Tahsis Edilmesi	10
7.2. Asgari Test Gereksinimleri.....	10
7.3. Test Öncesi Faaliyetler	10
7.4. Testlerin icrası	11
7.5. Test Sonuçları	11
7.6. Test Sonuçlarının Kabulü	12
7.7. İtiraz Hakkı.....	12
7.8. Müteakip Faaliyetler.....	12
7.9. Kayıtlar	13
7.9.1. Test Sahası Kayıtları.....	13

7.9.2. Test Kayıtları	13
7.9.3. Kayıtların Güvenliği	13
7.10. Testlerin Geliştirilmesi ve İzlenmesi	13
8. Sorumluluklar	14
8.1. Milli Mayın Faaliyetleri Otoritesi.....	14
8.2. Test Sahası Yöneticiliği.....	14
8.3. HTS Kuruluşu.....	14
EK-A Referanslar	16
Değişiklik Kaydı.....	17
MMFS Değişiklik Yönetimi	17

Önsöz

İnsanî Maksatlı Mayın Faaliyetleri (İMMF) programları için uluslararası standartlar, ilk olarak Temmuz 1996'da Danimarka'da yapılan uluslararası teknik konferansta çalışma grupları tarafından önerilmiştir. İnsani maksatlı mayın faaliyetinin tüm yönleri için ölçütler belirlenmiş; standartlar önerilmiş ve "temizleme" için evrensel bir tanım üzerinde uzlaşmıştır. 1996 yılı sonlarında, Danimarka'da önerilen ilkeler, Birleşmiş Milletler (BM) öncülüğündeki bir çalışma grubu tarafından geliştirilmiş ve İnsani İnsani maksatlı mayın faaliyet Faaliyetleri için Uluslararası Standartlar hazırlanmıştır. Birinci baskı, Mart 1997'de BM Mayın Eylem Servisi (UNMAS) tarafından yayımlanmıştır.

Bu ilk standartların kapsamı, başta Patlayıcı Madde Risk Eğitimi (PMRE) ve mayın mağdurlarına yardımcı olmak üzere mayın faaliyetinin diğer bileşenlerini içerecek ve operasyonel usuller, uygulamalar ve normlarda yapılan değişiklikleri yansıtacak şekilde genişletilmiştir. Standartlar yeniden geliştirilmiş ve Uluslararası Mayın Faaliyet Standartları (IMAS) adını almıştır.

Birleşmiş Milletler, standartların geliştirilmesi ve sürdürülmesi dâhil olmak üzere, mayın faaliyet programlarının etkili biçimde uygulanması ve teşvik edilmesinden genel olarak sorumludur. Bu bağlamda UNMAS, Birleşmiş Milletler bünyesinde, IMAS'ın geliştirilmesi ve sürdürülmesinden sorumlu olan ofistir. IMAS, Cenevre Uluslararası İnsani İnsani maksatlı mayın faaliyet Merkezi'nin desteğiyle hazırlanmıştır.

IMAS'ı hazırlama, gözden geçirme ve revize etme çalışmaları; uluslararası kuruluşlar, devlet kurumları ve vakıf ve derneklerin desteğiyle, teknik komiteler tarafından yürütülmektedir. Her standardın en son versiyonu, teknik komite çalışmaları hakkında bilgiler ile birlikte, <http://www.mineactionstandards.org/> sitesinde bulunmaktadır. Gelişen mayın faaliyet normları ve uygulamalarını yansıtmak ve uluslararası düzenlemeler ve gereklerde meydana gelen değişiklikleri dâhil etmek amacıyla, IMAS asgari olarak üç yılda bir gözden geçirilmektedir.

1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 342'nci maddesi kapsamında Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde ve görevlendirilmesi halinde yurt dışında gerçekleştirilmesi planlanan insani maksatlı mayın ve/veya Patlamamış Mühimmat (PAM) temizliğine yönelik faaliyetler ile Millî Mayın Faaliyet Standartlarını hazırlamak/güncel bulundurmaktan Millî Mayın Faaliyet Merkezi (MAFAM) D.Bşk.lığı sorumludur.

Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan uluslararası standartlar ışığında Millî Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) oluşturulmuştur.

Giriş

Hayvan Tespit Sistemleri (HTS) saha devri operasyonlarında Teknik Keşif (TK) ve temizlik faaliyetlerine destek vermek amacıyla kullanılan araçlardır. Saha devri sürecinin bir girdisi olan HTS, özellikle kara mayınları gibi Patlayıcı Madde (PM) ve yetkililerin, müşterilerin ve diğer paydaşların belirttiği diğer hedef nesnelere belirlemede kalite koşullarını karşılamakta olduklarını MMFS 07.12 ve MMFS 07.40 kapsamlarında teste tabi tutulur. HTS kapsamlı bir terim olmakla beraber, hâlihazırda kullanılan hayvanlar köpekler ve farelerdir. İş bu bölüm, öte yandan, Mayın Arama Köpekleri (MAKÖ) ve Mayın Arama Farelerini (MAF) mayın temizleme faaliyetleri konvansiyonel Harp Kalıntısı Patlayıcılar (HKP) kapsamındaki operasyon usullerine odaklanacak olup HTS'lerin operasyona yönelik diğer uygulamaları bu bölümü destekleyecek olan ilgili eklerle kapsama alınabilir. İş bu bölüm, MAKÖ olarak kullanılacak köpekleri ve Teknik Keşif Köpeklerini (TKK) veya her ikisini birden değerlendirmektedir.

Paydaşların HTS'lere olan güvenlerini ve bunun sürekliliğini sağlamak, HTS'lerin yetenek ve performanslarının zorlu, gerçekçi ve şeffaf testlerle icra edilmesini gerektirir. Fiili testler, HTS birimlerinin sahada sergilemeleri beklenen performanslarını yansıtacak şekilde oluşturulmuşlardır. Testler ilk akreditasyon ve düzenli aralıklarla yapılacak değerlendirmeler esnasında yapılmaktadır. Testler, lojistik imkânların el verdiği ölçüde, her zaman HTS operasyonlarının gerçekleştirilmesinin planlandığı bölgelere benzeyen ortamlarda icra edilmelidir. HTS testleri doğaları gereği operasyon koşullarını ve ortamını tam olarak sağlayamazlar. Ancak yine de, test yetkilileri ve kurumları, mayın faaliyeti ile ilgilenen aktörlere, başarılı bir test sonucunun, sahra koşulları altında güvenli "canlı" saha devri operasyonları icra edebilmek için gerekli asgari operasyon yeteneği ve teknik yeterliliği sağlayacağına dair güven veren test koşullarını oluşturacaklardır.

Mevcut güvenlik ortamı, zaman kısıtlamaları, maliyet ve etkinlik, günlük olarak icra edilen operasyonları desteklemek amacıyla görev sahasında icra edilen günlük testlerin işbu MMFS'de belirtilen tüm koşulları karşılayamayacakları anlamına gelebilir, ancak bu tür testler mümkün olduğunca fiili operasyonlara benzer ölçütleri karşılayacak tarzda hazırlanmalıdır.

HTS uygulayıcılarının akreditasyon süreçleri iki (2) aşamalıdır:

- Kurumsal Akreditasyon,
- Operasyonel Akreditasyon.

Kurumsal akreditasyon, her hangi bir özel faaliyetle ilgili olmayıp, bir kuruluşu önceden belirlenmiş bir dizi ölçüte göre değerlendirmenin resmi bir yöntemi olup söz konusu kurumun fiili ve teknik yeteneklerinin ve iç kalite yönetim sürecinin genel bir değerlendirmesidir. Kurumsal akreditasyon, kurumun tanımlanmış olan MMFS'ye HTS hizmeti verebilmek için gerekli olan teknik ve operasyon kabiliyetini garanti eder.

Operasyonel akreditasyon, akredite bir HTS kuruluşu tarafından operasyon icra etmek amacıyla konuşlandırılan HTS biriminin operasyon ölçütlerini karşılayıp karşılamadığını değerlendirmek amacıyla kullanılan resmi bir yöntemdir.

Kurumsal akreditasyon elde edebilmek için, HTS kurumu, Milli Mayın Faaliyeti Otoritesi (MMFO) tarafından atanan HTS Akreditasyon Kurulunca icra edilecek olan iki Aşamalı bir değerlendirme sürecinden geçecektir.

➤ **Aşama 1- Belgeye dayalı değerlendirme;** HTS kuruluşu, kurumsal, idari ve teknik yetenekleri kapsamında değerlendirilecektir.

➤ **Aşama 2- Akreditasyon Test Değerlendirmesi;** HTS kuruluşu, MMFO tarafından HTS eğitiminin icra edildiği eğitim tesisinde gerçekleştirilecek olan akreditasyon faaliyeti neticesinde, MMFS ve ilgili mevzuat kapsamında HTS timleri değerlendirilecektir.

Test ve gözlem, uygulayıcıların, yetkililerin ve diğer paydaşların atandıkları görevleri istenilen standartlarda icra etmelerini sağlar.

Mayın faaliyetinin kalitesinin sağlanması, tarihsel olarak, mayın temizleme kuruluşlarının akreditasyonu ve izlenmesine dayanmıştır.

Mayın faaliyet kuruluşlarının akreditasyonunun ve çalışmaların izlenmesinin mayın temizlemeden tüm mayın faaliyetlerine genişletilmesi gerekir ve buna teknik olmayan keşif, risk eğitimi ve mağdurlara yardım da dâhildir. Bu revizyonun amaçlarından biri kalite yönetimi ilkelerinin (akreditasyon da dâhil olmak üzere) mayın faaliyeti kapsamında gerçekleştirilen tüm faaliyetlere uygulanması gerektiğinin farkına varılmasıdır.

İzleme ve akreditasyonun her ikisi de Kalite Güvencenin (KG) parçalarıdır. KG faaliyetleri "kalite gereklerinin yerine getirileceğine dair güven sağlamaya odaklanmaktadır (ISO9001:2015).

Akreditasyon genellikle çalışmalar başlamadan önce tamamlanmaktadır. MMFS 07.40'ta ele alınan izleme ise çalışmalar ilerlerken gerçekleştirilmektedir.

Akreditasyon ve izleme birlikte iki önemli kalite sorusundan birine cevap verme konusunda yardımcı olmaktadır: "Çalışmalar yetkin operatörler tarafından doğru biçimde yürütülmekte midir? Mayın faaliyeti alanında çalışmaların *nasıl* gerçekleştirildiği sorusuna ilişkin derin bilgi ve kayda değer deneyim bulunmaktadır. Diğer önemli kalite sorusu ise çalışmaların *neden* gerçekleştirildiği ile ilgilidir: "Genel hedeflerimize en iyi biçimde ulaşmak için doğru yerde doğru çalışmayı gerçekleştiriyor muyuz?" *İlgililik*¹, maliyet-etkinlik ve önceliklendirme açısından bu ikinci soru birinci soruya kıyasla daha önemlidir. Mayın faaliyetinde genel Kalite Yönetimi için önemli olmasına rağmen, büyük ölçüde göz ardı edilmektedir.

Pek çok Milli Mayın Faaliyet Otoritesi (MMFO) operasyonlara başlama izni verilmeden önce mayın faaliyet kuruluşlarına bir tür akreditasyon süreci uygulamaktadır. Akreditasyonun şekli ve kapsamı ülkeden ülkeye değişmektedir, ancak amaç benzerdir (çalışmalara başlamadan önce mayın faaliyet kuruluşunun doğru biçimde kurulmuş, doğru personele ve teçhizatave gerekli sistemler, usuller ve destek yapılarına sahip olduğunu onaylamak). Sürecin sonucunda mayın faaliyet kuruluşu ile çalışmaların yürütülmesine ilişkin standartlar konusunda bir akreditasyon sertifikası tanzim edilmektedir. Daha sonra bu sertifika izleme için bir temel oluşturmaktadır. Akreditasyon şu sorulara cevap vermektedir: "Kuruluş, çalışmayı gerçekleştirebilmek için yetkin midir?" ve "Kuruluş, sözleşmede tarif edilen çalışmayı gerçekleştirebilecek midir?". Gereken yetkinlik; finansal, idari ve organizasyonel hususların yanı sıra teknik becerileri ve teçhizatı da kapsamaktadır.

Bu standardın amacı insani maksatlı mayın faaliyet sürecinin bir parçası olarak, mayın faaliyet kuruluşlarının akreditasyonu için uluslararası düzeyde tutarlı bir çerçeve sunmaktır. Mayın faaliyet kuruluşlarının akreditasyonu ile ilgili ayrıntılı olarak **MMFSUT-02 Akreditasyon Faaliyetleri Standart Uygulama Talimatı**'nın da incelenmesi ve bu standart ile birlikte değerlendirme yapılması gereklidir.

¹ **İlgililik:** Bir projenin, programın veya politikanın hedeflerinin yararlanıcıların gerekleri, ülkenin ihtiyaçları, küresel öncelikler ve bağışçı politikaları ile tutarlı olma derecesi. MMFS 04.10

Hayvan Tespit Sistemleri ve Eğitimcilerin Akreditasyonu

1. Kapsam

İş bu standart, Hayvan Tespit Sistemlerinin (HTS) ve eğitimcilerinin harici akreditasyonu ve faaliyet deneyim testleri için gereksinim ve esasları belirler.

İşbu standart, HTS birimlerinin günlük çalışma öncesi deneyimleri için HTS kuruluşlarının kurumsal akreditasyona yönelik verdikleri İç Kalite Yönetimi (İKY) usullerini kapsamamaktadır. HTS kuruluşları, kurum içi test dokümanlarında belirtilmiş olan İKY usullerini uygulamalıdır.

2. Kaynaklar

Örnek kaynaklar listesi Ek-A'da verilmiştir. Örnek kaynaklar işbu standartlarda atıfta bulunulan ve işbu standartlarda yer alan koşulların bir kısmını oluşturan kaynaklardır.

3. İfadeler, Tanımlar ve Kısaltmalar

MMFS 07.31 standartlar serisinde kullanılan tüm terim, tanım ve kısaltmalara ilişkin sözlük, MMFS 04.10'da verilmektedir.

“**Akreditasyon**”, bir HTS kuruluşunun resmen yetkin olarak tanındığı ve hayvan tespit faaliyetlerini güvenli ve verimli bir şekilde planlama, yönetme ve fiili olarak yürütebildiği usulleri ifade eder.

“**Hayvan Tespit Sistemi**” (HTS) Patlayıcı Madde (PM)'den yayılan buharı tespit etmek maksadıyla bir araç olarak kullanılan hayvanları, eğitimcileri, denetimcileri, yöneticileri, teçhizatı, tesisleri, usulleri ve diğer ilgili işlevleri ifade eder. “**Buhar**” ise söz konusu olan maddeden yayılan buhar olduğu kadar diğer patlayıcılardan yayılan buharı da ifade eder.

“**HTS Kuruluşu**”, HTS olanaklarını kullanarak mayın faaliyet proje veya görevlerini icra etmekle yükümlü her türlü kuruluşu (devlet, STK veya ticari bir işletme) ifade eder.

“**HTS Birliği**” saha/bölge yöneticiliğinin yönlendirme ve gözlemi altındaki hayvanları ve eğitimcilerini ifade eder.

“**Mayın Arama Köpeği**” (MAKÖ), genel itibarıyla mayınlı arazide patlayıcı mühimmattan yayılan buharı aramak ve göstermek maksadıyla özel olarak yetiştirilmiş köpeği ifade eder.

“**Patlayıcı Arama Köpeği**” tanımlanmış Patlayıcı Madde (PM) veya benzeri hedef cisimlerin varlığını ve yerini doğru bir şekilde belirtmek maksadıyla özel olarak yetiştirilmiş köpeği ifade eder.

“**Mayın Arama Faresi**” (MAF), terimi, Patlayıcı Mühimmattan gelen buharı tespit etmek ve doğru bir şekilde belirtmek için özel olarak eğitilmiş bir fareyi ifade eder.

“**Hedef Cisim**”, HTS birimlerinin arama ve temizlik faaliyetleri esnasında tespit etmeleri talep edilen belirli cisimleri ifade eder.

“**Test Maddesi**”, HTS birliğinin tespiti maksadıyla test sahasına yerleştirilmiş PM'yi ifade eder.

“**Test Kokusu**”, test maddesinden veya hedef cisimden yayılan kokuyu ifade eder.

“**Milli Mayın Faaliyet Otoritesi**” (MMFO) terimi, mayından etkilenen bir ülkede, mayın faaliyetini düzenleme, yönetme ve koordine etme sorumluluğu verilen, genellikle bakanlıklar arası bir komite olan devlet kurumunu ifade eder. Türkiye Cumhuriyetinde MMFO'nun yetki ve sorumlulukları **Milli Mayın Faaliyet Merkezi (MAFAM) Dairesi Başkanlığı** tarafından yürütülmektedir.

“**İnsani Maksatlı Mayın Faaliyeti**” (İMMF) terimi, insani maksatla yapılmakta olan ya da planlanan Patlayıcı Madde Risk Eğitimi (PMRE), Teknik Keşif (TK), Teknik Olmayan Keşif (TOK), mayın/PAM temizlik faaliyeti, Patlamamış Mühimmat (PAM) Temizliği, Kalite Güvence, Kalite Kontrol ve Akreditasyon faaliyetlerini ifade eder.

“**Mayın Faaliyet Kuruluşu**” terimi, mayın faaliyet projeleri veya görevlerini uygulamaktan sorumlu olan her türlü kuruluşu (devlet, askeri, ticari veya vakıf, dernek) ifade eder. Mayın faaliyet kuruluşu ana yüklenici, alt-yüklenici, danışman veya temsilci olabilir.

“**Alt birim**” teknik keşif veya teknik olmayan keşif, elle temizleme, Patlayıcı Madde Keşif ve İmhası (PMKİ), PMRE veya görevlerin önceliklendirilmesi gibi bir veya daha fazla belirlenmiş mayın faaliyetini gerçekleştirmek üzere kurumsal olarak akredite edilmiş bir mayın faaliyet kuruluşunun parçasıdır.

“**Akreditasyon kuruluşu**” MMFO'nun bir parçası olan ve ulusal akreditasyon sisteminin yönetilmesi ve uygulanmasından sorumlu olan bir kuruluştur.

“**Kalite Yönetimi (KY)**” bir kuruluşun kalitesi ile ilgili olarak yönlendirilmesi ve kontrol edilmesini amaçlayan koordine edilmiş faaliyetlerden meydana gelmektedir. Bu faaliyetler genellikle kalite politikası ve kalite hedeflerinin oluşturulması, kalite planlama, kalite kontrol, kalite güvence ve kalite geliştirmeyi içermektedir (ISO9001:2015).

“**Kalite Güvence (KG)**” kalite gereklerinin yerine getirileceği konusunda güven sunmaya odaklanmış olan bir kalite yönetimi parçasıdır (ISO9001:2015). KG kanıtlara dayanılarak kalite gereklerinin muhtemel olarak yerine getirileceği konusunda güven oluşturma sürecidir.

“**Kalite Kontrol (KK)**” kalite gereklerinin yerine getirilmesine odaklanmış olan bir kalite yönetimi parçasıdır (ISO9001:2015). KK "Belirlenen şeye ulaşabildik mi?" sorusunu ele almalıdır.

“**İlgili bir taraf**” bir kuruluşun performansı veya başarısıyla ilgilenen bir kişi veya gruptur. Bir grup; bir kuruluşu, kuruluşun bir parçasını veya birden fazla kuruluşu oluşturabilir. Her ikisi de ISO9001:2015'te mayın faaliyeti bağlamında ilgili taraflar sıklıkla **paydaş** olarak anılmaktadır.

“**İzleme**” belirli göstergelere ilişkin verilerin, devam etmekte olan bir proje, program veya politikanın yönetimine ve ana paydaşlarına ilerlemenin kapsamı ve hedeflere ulaşma düzeyi ve tahsis edilen fonların kullanımındaki ilerlemeye ilişkin göstergeler sunmak amacıyla sistematik olarak toplanmasıdır.

Standart Uygulama Talimatları (SUT): Mayın temizleme ve mayın temizleme ile ilgili operasyonel görevler veya faaliyetlerin icrasında onaylı ve yapılması zorunlu metotlarını tanımlayan talimatlardır.

Mayın Arama Köpeği (MAKÖ): Mayınları, Patlamamış Mühimmat (PAM) ve diğer patlayıcıları tespit etmek amacıyla eğitilmiş olan ve görevlendirilen köpeklerdir.

Mayın Arama Köpeği Eğitici Personel (MAKÖEP): MAKÖ'nün bakım, eğitim ve kullanımından sorumlu ve gerekli niteliklere sahip olan personeldir.

Mayın Arama Köpekli Timi (MAKÖTİM): Bir MAKÖ ve onun eğitimcisi veya kullanıcılarından oluşan ikiliye denir.

İşaret Parçaları: Test gereçlerinin metal detektörleriyle kolayca tespit edilebilmesi için gereçle birlikte toprağa gömülen küçük metal parçalardır.

4. Kurumsal Akreditasyonun Amacı

Kurumsal akreditasyonun amacı, mayın temizleme kuruluşlarının, HTS birimlerinin saha devri faaliyetleri ve faaliyete yönelik konuşlandırmalar esnasında tekrar tekrar eğitilmesi ve faaliyet niteliklerinin fiili olarak yönetilmesi ve sürdürülebilirliğine güvenirliliği sağlamaktır.

4.1. Aşama 1-Belgeye Dayalı Değerlendirme

HTS kuruluşları, kurumsal akreditasyon alabilmek maksadıyla HTS eğitimi için gerekli teknik ve fiziki koşulları sağladıklarını, HTS birimlerinin eğitimlerine yönelik talimatlara sahip olduklarını, faaliyet usullerini kapsayan ve yürürlükte olan Standart Uygulama Talimatlarını (SUT), İç Kalite Yönetimi, kulübelere ve hayvan refahı için gerekli koşullara sahip olduklarını göstereceklerdir.

HTS Değerlendirme Kurulu, HTS kuruluşu tarafından sunulan belgeleri Milli Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) ve ilgili mevzuat doğrultusunda inceleyecek ve değerlendirecektir.

HTS Değerlendirme Kurulu, kuruluşun koşulları sağlayıp sağlamadığına dair MMFO'ya tavsiyelerde bulunacaktır.

HTS kuruluşunun MMFO'dan fiziki değerlendirme için akreditasyon alamaması halinde, HTS kuruluşu, tespit edilen uyumsuzlukların giderilmesini müteakiben yeniden müracaat edebilecektir.

HTS kuruluşları, her hangi bir şekilde yanlış bilgi, evrak kayıt ifade veya ekler vermeleri veya gözlem veya denetlemelere müdahale etme teşebbüsünde bulunmaları halinde MMFS 07.30 gereğince kurumsal akreditasyon alamayacaklardır.

4.2. Aşama 2-Fiziki Değerlendirme

Fiziki değerlendirme, belge değerlendirme sürecinin sona ermesini takip eden en kısa sürede başlatılmalıdır. Fiziki değerlendirme zamanı, HTS kuruluşu ile yapılacak istişare ile belirlenecektir. Fiziki değerlendirme, belgeye dayalı değerlendirme esnasında onaylanan belgede belirtilmiş olan usul ve kriterler uyarınca icra edilecek ve değerlendirilecektir.

HTS Değerlendirme Kurulu, belgeye dayalı değerlendirmenin sonucuna bağlı olarak değerlendireceği HTS kuruluşunun kurumsal akreditasyon için tavsiye edilip edilemeyeceğine her iki değerlendirmenin bütüncül sonucuna göre karar verecektir.

5. HTS Fiili Akreditasyonunun Amacı

Fiili akreditasyon esnasında HTS kuruluşları fiili testler kullanılarak değerlendirilmektedir. Fiili akreditasyonun amacı, saha devri faaliyetleri esnasında görev alacak her bir HTS biriminin yeteneğine, tanımlanmış hedef nesnelere öngörülmüş olan asgari düzeydeki hatalı belirtileri sınırlar içinde tespit etmesine güven sağlamaktır. HTS, hâlihazırda, geniş kapsamlı Kalite Yönetim Sisteminin (KYS) bir parçası olarak Temizlik, Teknik Keşif (TK) ve Kalite Kontrol (KK) faaliyetlerinde kullanılmaktadır. Bu bölüm, HTS'lerin iş bu MMFS kapsamının haricinde başka faaliyetlerinin de olabileceğini kabul etmektedir. HTS birimleri sadece İMMF kapsamında akredite edilmiş oldukları faaliyetler kapsamında kullanılacaklardır.

Bu maksatla, test usulleri;

- Test kurumu veya makamının kapasite ve kabiliyetlerine uygun olacaktır,
- Test kurumu veya makamı tarafından MMFS 07.12 gereğince kalite yönetime tabi tutulacaktır,
- Uygulanabilir oldukları hallerde fiili koşul ve ortamlarda tekrarlanacaktır,
- HTS birimlerinin saha devri faaliyetleri esnasında kullandıkları usul ve yöntemlere uygun olacaktır,
- Test malzemelerinin nerelerde olabileceklerine dair istem dışı ipuçları verilmeyecektir; diğer bir deyişle, eğitici tarafından öngörülemeyecek, tahmin edilemeyecek veya “değiştirilemeyecek” şekilde olacaktır,
- Test sürecine kaydedilen performans veri analizlerinin sonuçlarına göre ayarlanabilecektir,

- İdeal olarak, 400 m²'den küçük olmayan test sahasında teste tabi tutulmuş HTS birimlerinin fiili performans veri analizlerinin sonuçlarına göre ayarlanabilecektir,
- Test sahalarındaki test malzemelerinin sayısı ve yerleri gizli tutulacaktır,
- HTS kuruluşunun akredite edilmiş SUT'ları ile uyumlu olacaktır.

5.1. Fiili Test Gereksinimleri

5.1.1. Planlama

Test tesisinin yerini seçmeden ve test sahalarının oluşturulmasından önce, HTS birimlerinin testlerinden sorumlu kurum veya kuruluşlar, işbu standartlarda belirtilen koşulların karşılanabilmesi amacıyla yeterli alan, uygun çevresel koşullar, erişim olanakları ve diğer koşulların sağlanabilip sağlanmayacağına dair önerilen bölgede keşif yapmalıdır.

İlk keşifte, ayrıca, aşağıdakiler de incelenmelidir:

- Uygulanabilir kanunlar ve yasal koşullar,
- Sahanın hâlihazırdaki kullanım amacı, hayvanlar tarafından kullanımı dahil,
- Patlayıcı Madde (PM) veya patlayıcı artığı,
- Sahanın daha önceden PAM temizliğine ve/veya anız yakımına veya her hangi bir yıkıma maruz kalıp kalmadığı,
- Güvenlik sorunları ve tel örgü/koruma gerekliliği,
- Toprak sahipliği/finansal kiralama düzenlemeleri,
- Doğa, iklim değişiklikleri, bitki örtüsü ve toprak, su geçirgenliği ve taşkın şüphesi dahil,
- Etkin rüzgâr yönü ve gücü,
- Hava koşullarının toprağa olan olası etkileri ve HTS birimlerinin faaliyet gösterebilme olasılığı,
- Faaliyet alanı olarak kullanılacak sahaların deniz seviyesinden yükseklikleri ve sıcaklık değişimleri (iklimlendirme için şart),
- Petrol ürünleri, gübre, kimyasal, çöp ve metal (kurşun ve şarapnel parçaları dahil) kirliliğine dair kanıtlar,
- Olası yol trafiği, sanayi veya evsel atık yakımından kaynaklanan hava kirliliğinin yaygınlığı,
- Sahanın ayrılabilirliği ve harici çevresel etkilerden korunabilirliği.

Test sahası yerleşim planını yapanların planlama yaparken dikkat edecekleri hususlar:

- Teste gereksinim duyan HTS birimlerinden beklenen tahmini verim,
- Faaliyet/testleri etkileyen mevsimsel kısıtlamalar veya etkiler,
- Yeterli miktardaki test malzemelerine erişim,
- Aşırı gürültü, kirlilik veya saha haricinden gelen diğer dış kaynaklı gürültüden kaçınma,
- Program gereksinimlerini karşılamak üzere talep edilen eş zamanlı testlerin seviyesi,
- Her bir test sahasının kullanımdan sonra yeterince bir süre dinlendirilme ihtiyacı,
- İklim, rakım, fiili çalışma alanlarına benzer arazi, toprak ve bitki örtüsü koşulları,

- İşbu standartlardaki koşulları sağlayacak ve test sahalarından yeterince uzak eğitim alanları,
- Bitki örtüsünün yoğun olduğu ve ortam değişikliklerinin olduğu alanlarda hazırlıksız olarak TK görevini icra edecek HTS birimlerinin olası ihtiyaçları,
- HTS birimlerinin mekanik yöntemlerle işlenmiş olan sahalardaki olası ihtiyaçları,
- Sahanın güvenli ve etkin yönetim ihtiyacı,
- Su ve elektrik gibi kaynaklara ve ziyaretçiler için erişim kolaylığı,
- Güvenlik önlemleri ve Test sahasının tesis, işletme ve bakım maliyetleridir.

Test sahası kurulum planı ulusal makam veya başka bir yetkili kurumca belgelendirilmeli ve onaylanmalıdır.

6. Test Sahasının Tesisi ve Bakımı

6.1. Test Sahalarının Tesisi

Test gereksinimlerini karşılayacak yeterli test sahaları tesisi edilmelidir. Kullanılabilecek genel bir yaklaşım aralarında güvenlik hatları bulunan **10m x 10m** ebatlarında kutular oluşturmaktır.

Bu boyutlardaki kutular:

- Genellikle fiili olarak kullanılmaktadır,
- Kurulumu, gözlemlenmesi ve kontrolü kolaydır,
- Elverişli rüzgâr yönünde daha az güvenilir testler yapan arayıcılara farklı yönlerden araştırma olanağı sağlayacaktır.

6.2. Gerekli Olan Test Malzemesi Miktarı

Test sahasındaki kutuların **%75'inde** test malzemesi bulunurken **%25'inde** test malzemesi bulunmamalıdır.

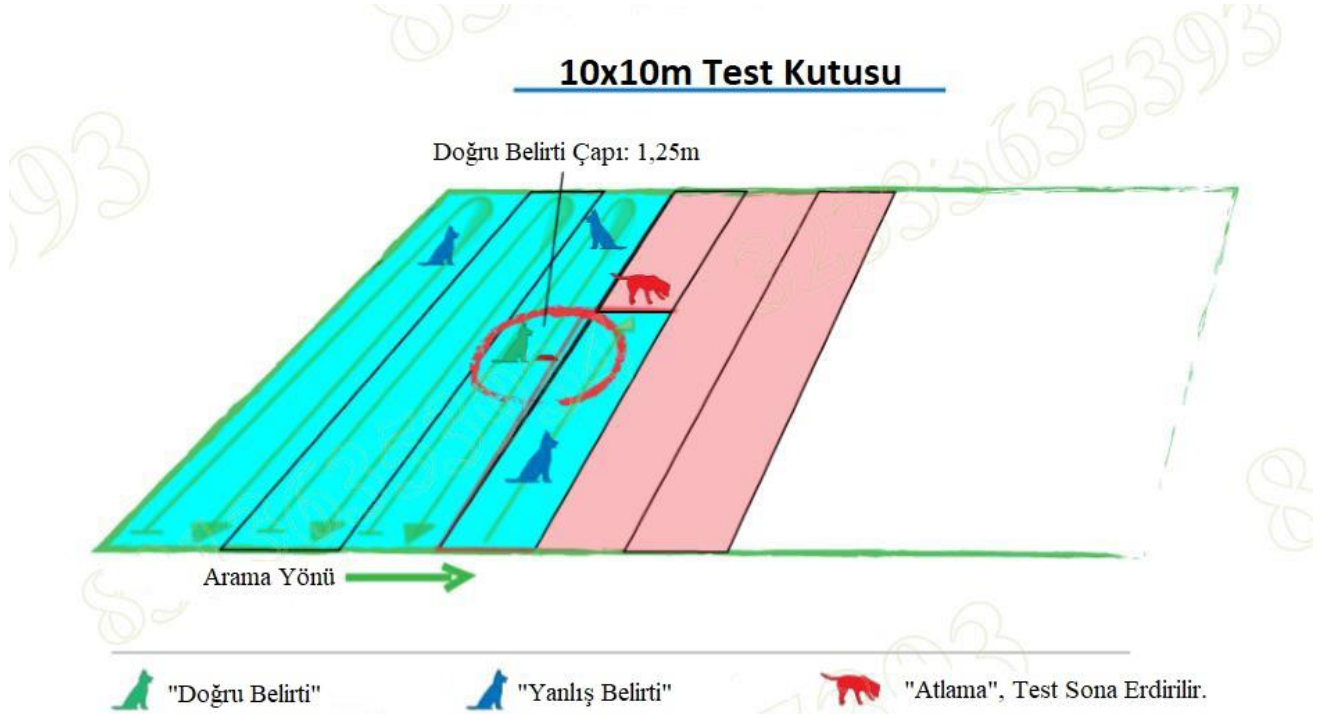
6.3. Azami Yanlış Belirti Sayısı

Akreditasyon testinde, her bir HTS biriminin arama gerçekleştirdiği test kutusunda azami yanlış belirtim sayısı üçtür. HTS biriminin arama faaliyeti icra ettiği test kutusunda arama boyunca üçten fazla yanlış belirtim vermesi halinde test sonlandırılır ve HTS birimi başarısız addedilir.

6.4. Belirti Üzerinde Faaliyet ve Yanlış Belirti

Aşağıdaki tanım ve esaslar uygulanacaktır:

- **“İşaret”**, eğitici tarafından hayvana gösterilen noktadır. Bu nokta genellikle hayvanın önündedir.
- **Doğru Belirti Ölçütü**, Test materyalinin bulunduğu kutu içinde, test materyalinin bulunduğu nokta ile MAKÖ'nün belirti verdiği nokta arasındaki mesafe 62,50 cm olmalıdır.
- **Yanlış Belirti Ölçütü**, MAKÖ'nün test materyalinin bulunduğu alanı tamamen aradıktan sonra, test materyalinin bulunduğu nokta merkezinin 62,50 cm mesafe dışında kalan bir noktada belirti vermesidir.
- **Atlama Ölçütü**, MAKÖTİM tarafından aranan kutu içinde test materyalinin bulunmuş olduğu noktanın merkezinden 62,50 cm mesafeye çıkılması veya belirti verilmemesidir. (aşağıdaki şekilde gösterildiği gibi).

Hayvanın test kutusu içindeki test materyalini belirlemesi halinde, söz konusu kutu içindeki araması sona erdirilir ve testin tamamlanabilmesi amacıyla ikinci bir kutu tahsis edilir.

Yeni kutular:

- HTS biriminin hata yaptığı,
- HTS biriminin 4 yanlış belirti verdiği,
- HTS biriminin 3 test materyalini hiç atlamadan doğru tespit ettiği ve 3 ya da daha az yanlış belirti verdiği durumlarda yeni kutu tahsis edilecektir.

6.5. Gerekli Test Sahası Boyutları

HTS birimi; 4 (dört) test kutusunda bulunan test materyaline doğru belirti verecek ve 1 (bir) boş test kutusuna herhangi bir belirti vermeyecektir. Her HTS biriminin ihtiyacı olan test kutu sayısı yanlış belirtilerin sayısına bağlı olarak asgari **500 m² (5 kutu)** ile azami **800 m² (8 kutu)** arasında değişecektir.

Her hangi bir test materyali bulundurmayan boş kutular yeniden kullanılabilir. Test materyali bulunduran ve akreditasyon testinde doğru belirtilerin verildiği kutular aradan **14 gün** geçmeden ikinci bir test için kullanılmayacaktır.

Test materyali bulundurmayan kutular yeniden derhal kullanılabilir gibi içinde test materyali bulunan ve HTS'lerin hata yaptıkları kutular yeniden derhal kullanılabilir. Akreditasyon testine tabii tutulacak olan her MAKÖ için gerekli olan asgari kutu sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

2 haftalık süre içinde teste tabi tutulabilecek MAKÖ Sayısı (Adet)	Gereken Test Kutusu Sayısı (Adet)
1	8
2	8
4	16
10	40
20	80

Test Sahaları:

➤ Yakınlarındaki test sahalarından ayrılacak ve idari maksatlarla kullanılacak olan alanlar HTS birimlerinin kutu/saha/arama bölgesinin çevresinde serbestçe dolaşabilecekleri yeterli mesafede olacaktır.

➤ Teste tabi tutulacak HTS birimlerine tanımlanmış olan yöntem/usulleri uygulayabilecekleri yeterli alana sahip olacaktır.

➤ Her bir test sahasının çevresinde, nirengi noktalarında toprağa saplanarak sabitlenmiş görülebilir metal kazıklar (asgari 30 cm uzunluğunda) üstü toprak seviyesinde olacak şekilde işaretlenecek ve kaydedilecektir (test sahasının mekanik işleme tabi tutulacağı hallerde benzeri bir işaretleme sistemi kullanılarak bütün test sahasında yapılacak olan işleme izin verilecektir).

➤ Dönüş/çevre noktalarının konumları, birbirlerine ve diğer nirengi noktalarına olan uzaklıkları +/- 5 cm'ye kadar hassasiyetle haritalandırılacaktır.

➤ Test materyallerinin yamaçlardan kayma veya düşme riskinden kaçınmak amacıyla dik yamaçlardan (operasyonlar sırasında bu tip arazilerle karşılaşılacak olmasına rağmen) uzak olacaktır.

➤ HTS birimlerinin kutular, şeritler de dâhil olmak üzere sahada uygulayacakları her türlü yöntem (veya yöntemlere) uygun olacaktır. Çoklu yöntemler uygulanacak ise her biri uygulanabilir düzen, yöntem bilim veya usule uygun çoklu test sahaları tesis edilecektir.

➤ HTS birimlerinin faaliyet icra edeceği alanlarda karşılaşılan; toprak, bitki örtüsü ve topolojik özelliklere benzer nitelikte olacaktır.

➤ İcra edilecek testler öncesinde veya esnasında hava tahmin istasyonlarına veya sürekli bilgi akışı sağlayacak diğer kaynaklara erişimi sağlayacaktır.

➤ İstenmeyen patlayıcı veya diğer kirleticilerden arı olacaktır.

➤ HTS birimlerinin programlı ve olası akreditasyon testlerine tabi tutulmalarına, mayın faaliyetleri programı gereksinimlerinin yeniden değerlendirilmeleri amacıyla eş zamanlı testleri icra etmelerine ve tekrar etmelerine olanak verecek nitelikte olacaktır.

➤ Rüzgâr yönündeki değişikliklere rağmen farklı yönlerden rama faaliyetlerine izin verecek nitelikte olacaktır.

➤ Çapraz bulaşma veya test sonuçlarını etkileyecek diğer etmenlerden kaçınmak amacıyla test sahalarından yeterince uzak eğitim/uygulama sahalarının tesisi için yeterli alana sahip olacaktır.

Test kutularının çevresi operasyon alanlarında karşılaşılan aynı materyal ve usullere göre işaretlenecektir. Yetkililerin görsel işaretlemelerin olmasını istememeleri halinde test sahalarının sınırları yeraltı metal kazıklar veya kolaylıkla tespit edilebilecek yöntemlerle belirlenecektir.

6.5.1. Kutuların Yeniden Kullanımı

Test materyalinin doğru olarak belirtilmesinden sonra, test kutusu başka bir HTS birimince kullanılması için geçmesi gereken asgari süre iki haftadır. Test sahasının yağmura, yoğun yağış ve güneş ışığına veya sulama işlemine maruz kalması halinde bu süre bir haftaya düşürülebilir.

Bir HTS biriminin yanlış belirti verdiği kutular başka bir HTS birimi tarafından asgari süre gözetilmeksizin kullanılabilir.

6.6. Test Sahası Güvenliği

MMFO; akreditasyon testinin icra edileceği sahanın emniyet ve güvenliğini sağlamak maksadıyla yeterli güvenlik ortamını sağlayacak, sürdürülecek ve denetleyecektir.

6.7. Bitki Örtüsünün Kesimi

Akreditasyon test sahasındaki bitki örtüsünün kesimi, zemini bozmayacak, insan ve kullanılan araçlardan gelen istenilmeyen koku izlerini bırakmayacak şekilde yapılacaktır. Test sahasında bitki örtüsünün kesimi ile faaliyetlerin başlaması arasındaki asgari süre 1 (bir) hafta ile azami 2 (iki) hafta arasında olmalıdır.

6.8. Test Malzemelerinin ve Tanıma Parçalarının Seçimi, Depolanması, Bakımı ve Kullanımı

Her türlü test materyali ve tanımlama parçalarının yerleri, genellikle yoğun yağmur ve kar yağışından sonra olmak üzere, yılda en az bir kere dedektör ile tespit edilmelidir. Tespitler önceki kayıtlarla karşılaştırılarak test kutusunda her hangi bir yer değişimi olmadığı ve her hangi bir yabancı maddenin test sahasına girmediğinden emin olunmalıdır.

6.8.1. Seçim

Akreditasyon sahasında kullanılan test materyalleri, operasyonlar icra edilecek olan sahalarda karşılaşılabilecek olan mayın, HKP, kargo mühimmat kalıntısı, EYP malzemelerin örneği olmalıdır. Mümkün olması halinde operasyon icra edilen alanlarda çıkarılan PAM'lar test materyali olarak kullanılmalıdır. Yedek stoklardan veya ordu donatım depolarından temin edilebilecek PAM'lar test materyali alternatifleri olarak kullanılabilir.

6.8.2. Depolama

Görev bölgelerinde icra edilen temizlik/keşif faaliyetlerinde ele geçirilen test materyali (A/P mayın) yedek stoklardan veya ordu donatım depolarından alınan materyalden ayrı muhafaza edilmelidir.

Malzemeler kullanılmadan önce boya, petrol ürünleri, gübre ve kimyasalların yakınında bulundurulmamalıdır.

6.8.3. Bakım

Test materyalinin bakımını yaparken her zaman tek kullanımlık eldivenler (tercihen nitril kauçuk eldiven veya benzerleri) kullanılmalıdır. Çapraz bulaşmayı engellemek maksadıyla her bir test materyali için yeni eldiven kullanılmalıdır.

Her türlü test materyali, araç, teçhizat ve tanıma parçaları test sahasında kullanılmadan önce bu maksatla geliştirilmiş ve onaylanmış olan yöntemlerle bulaşıcı maddelerden arındırılmış olmalıdır. Her türlü test malzemesi ve tanıma parçaları bulaşıcılığı ve çapraz bulaşmayı engelleyecek koşullarda korunmalıdır.

6.8.4. Test Malzemelerinin Test Sahalarına Yerleştirilmesi

Test alanındaki test materyalinin yeri düzensiz ve tahmin edilebilir olmamalıdır. Her hangi iki test materyalinin arasındaki mesafe asgari 3 metre olmalıdır. Burada maksat hayvanın yakın kutulardaki test materyaline tepki vermesini engellemektir.

Test materyalleri, MMFS ve ilgili mevzuatta belirtilen farklı azami temizlik derinliklerine gömülecektir. HTS biriminin aramalar esnasında bu tip materyallerde doğru belirti verdiğini gözlemlemek maksadıyla en az bir materyalin yüzey seviyesinde gömülmelidir.

Test materyalini gömerken:

- Tek kullanımlık eldivenler (tercihen nitril kauçuk eldiven veya benzerleri) veya çift plastik torba kullanılarak ellerin toprakla teması engellenmelidir. Yırılması halinde eldiven derhal değiştirilmelidir.
- Toprak yapısı asgari düzeyde bozulmalıdır. Toprağın en üst tabakası mümkünse tek parça olarak korunmalıdır.
- Test materyalinin etrafı esas toprakla doldurulmalıdır. Toprağın en üst tabakası test materyalinin üstüne yeniden konulmalıdır.
- Test sahası hazırlanırken ve test materyali taşınırken sadece bulaşıcı maddelerden arındırılmış teçhizat kullanılmalıdır.

6.8.5. Tanıma Parçalarının Kullanımı

Bileşiminde düşük oranda veya hiçbir metalin bulunmadığı test materyalinin kullanıldığında, test sahası yönetimi tanıma parçalarının yerlerinin toprak örtüsünü kaldırmadan metal arayıcılarla tespit edilebilmelerini sağlayacaktır. Tanıma parçaları, test materyalinin merkezinin tam konumlandırılmasına izin verecek şekilde yerleştirilmelidir.

Test sahasında kullanılacak tanıma parçalarının:

- Hepsi aynı materyalden (örneğin kesilmiş inşaat demiri) yapılacaktır,
- Tek olarak ağırlığı 15 gram dan fazla olacaktır,
- Test parçaları olarak kullanılmış oldukları takdirde bulaşıcı maddelerden arındırılmış olacaklardır,
- Toprağa, test materyalinin altına ortalanmış olarak gömülecektir,
- Tanıma parçasının ve test materyalinin bulaşıcı maddelerden arındırılmış hallerinin bozulmasını önleyecek şekilde yerleştirileceklerdir.

6.9. Test Sahasının Tesisinden İtibaren Test Malzemelerinin Sahada Kalma Süreleri

Gereken sahada kalma süresi hedef kokunun test materyalinden toprak altından yüzeye doğal yollardan geçişini kolaylaştıran nem ve yer/hava sıcaklıklarına bağlıdır.

HTS test sahasının,

- Hedef koku toprak yüzeyine çıkarak yüzey toprağını kirletmesi ve havaya yayılması,
- Test materyalinin gömülmesi ile bozulan toprağın yapısını yeniden kazanması maksadıyla test sahası kullanılmadan önce asgari üç ay süre ile (uygulanabilir olduğu hallerde altı ay olması önerilir) dinlendirilmesi gerekir.

Çok az yağış alan veya hiç yağış almayan bölgelerde test sahası dinlendirme süresinde birkaç kez sulanmalıdır. Soğuk kışların yaşandığı bölgelerde, test materyali kış boyunca toprakta bırakılmalıdır. İster gömülü ister yarı gömülmüş halde veya açıkta bulunsun her türlü test materyali dinlendirilmelidir. Bu süre zarfında gömülü hiçbir test materyali çıkarılmamalı ve yerinden oynatılmamalıdır.

7. Test yönetimi

Tüm akreditasyon HTS testleri yetkin ve yetkilendirilmiş test yöneticisi tarafından gözlemlenmelidir. Tek gözlemci tarafından icra edilecek testler, ayrıntıları MMFS 07.40'ta belirtilmiş olan gözlem gereksinimlerini yerine getirebilecek yetkin ve yetkilendirilmiş test gözlemcisi tarafından yapılabilir.

7.1. Eğitim Sahalarının Tahsis Edilmesi

HTS kuruluşları, kendi HTS birimlerini akreditasyon test sahasına benzer çevrelerde ve iklim koşullarına göre eğitmek isteyebilirler. Bu durumda, test yöneticisi, HTS kuruluşuna fiili akreditasyon test sahasına yakın bir yerde akreditasyon test sahası ile aynı kriterde hazırlanmış, aynı tip test materyallerine haiz ve yeterince geniş bir eğitim alanını tahsis edilmesini sağlayacaktır. Test gözlemcisi, HTS kuruluşuna eğitim materyalinin ayrıntılarını ve koordinatlarını verecektir.

7.2. Asgari Test Gereksinimleri

HTS biriminin belirli bir test kutusu araması için geçen zaman kaydedilmeli ve faaliyetler esnasında beklenen günlük verimliliği tahmin edilebilmesi amacıyla kullanılmalıdır.

Değerlendirmesi yapılan HTS birimleri:

- HTS kuruluşunun normal çalışma usul ve uygulamalarına,
- Yürürlükte olan ulusal standartlara ve ilgili mevzuata tam olarak bağlı kalacaklardır.

Akreditasyon testinin amacı, saha devri sürecinde, her bir HTS biriminin kabiliyetine güvenmesini, belirli hedef nesnelere tanımlanmış olan asgari hatayla belirlemesini sağlamaktır.

HTS birimlerinin asgari düzeyde özümsemesi gereken kesinlik ölçütleri:

- Temizlik aşamasında, HTS biriminin belirtileri test materyalinin etrafında 1 metrelik bir çember içinde olmalıdır. HTS biriminin net belirti verdiği yerlerde bu 1 metrelik çapa azami 0.25 metrelik bir tampon alan eklenecektir.

7.3. Test Öncesi Faaliyetler

HTS kuruluşu, testlerin icrasından önce HTS kuruluşunun test gereksinimlerini karşılamak üzere SUT'larda yapılmış olabilecek değişiklikler hakkında bilgilendirecektir. Yapılan değişiklikler asgari düzeyde tutulacak olup ilgili akreditasyon kurulunun mutabakatı alınmalıdır.

Test yöneticisi:

- Teste tabi tutulmakta olan HTS kuruluşunun ilgili SUT'larını değerlendirecek ve tereddütlü olan hususlara netlik kazandıracaktır,
- Kararlaştırılan test sahasının önceki testten kaynaklanan bir zaman kısıtlamasına tabi olmadığını teyit edecektir,
- Test sahasının doğru bir şekilde hazırlanmış olduğunu ve kullanıma hazır olup olmadığını inceleyecektir,
- Başka gözlemcilerinde testleri gözlemleyebilmeleri hususunda HTS kuruluşu ile mutabakat sağlayacaktır,

- Teste katılan her kuruluş ve gözlemciye test hakkında asgari düzeyde olmak üzere sahadaki çalışma uygulamaları, güvenlik usul ve önlemlerini kapsayan kısa bir bilgilendirmede bulunacaktır.
- İdari, test, dinlenme ve gözlem bölgelerinin yerleşimini yapacak,
- Testler esnasında personel hareketlerini kısıtlayacaktır,
- Gözlemcilerin testin icrasını veya akışını engellememeleri maksadıyla önlemler alacaktır,
- HTS kuruluşu ile testlerin icra edilebilmesi için hava ve test sahası koşullarının tatminkâr olduğu, HTS kuruluşunun SUT'larına uygun olduğu hususunda mutabakat sağlayacak ve bu mutabakatı birlikte imza altına alacaktır.

7.4. Testlerin icrası

Test yöneticisi, akreditasyon testinin başlamasından hemen önce eğiticiye test sahası atayacaktır. HTS eğiticisinin test öncesinde sahaya fiziksel olarak girilmediği veya inceleme esnasında test sahasının bozulmaması koşulu ile sahayı inceleme hakkını kullanabilecektir.

Testler, test yöneticisi tarafından gözlemlenecektir. Gözlemler, teste tabi tutulan hayvanın dikkatinin asgari düzeyde dağılmasını veya hayvanın asgari düzeyde rahatsız edilmesini sağlayacak tarzda icra edilecektir.

HTS eğiticisi, test başlamadan önce rüzgâr yönünü ve çevresel koşulları HTS kuruluşunun SUT'ları kapsamında değerlendirerek arama yönüne karar verebilir. HTS eğiticisi arama yönünü her an değiştirebilir.

HTS eğiticisi, hayvanın odaklanamaması veya bir nedenden dolayı etkin çalışmaması halinde testin sonlandırılmasını talep edebilir. HTS eğiticisinin, bir hayvan için testin sonlandırılmasını talep etmesine ve testi tamamlayabilecek ikinci bir hayvanla yeni bir teste devam etme isteğine izin verilmelidir.

Test yöneticisi:

- Planlanmış test faaliyetlerinin tamamlanması,
- Güvenlik nedenleri,
- HTS talebi üzerine ve/veya,
- Testin geçerliliğine dair her hangi şüphe duyulması halinde testi sona erdirebilir.

Testin bir kez sona erdirilmesi, testin başarısızlıkla sonuçlandığı anlamına gelmeyebilir; HTS kuruluşu aynı HTS biriminin yeni bir teste tabi tutulmasını her an talep edebilir. Hayvan veya HTS biriminin testlerinin üst üste sona erdirilmesi akreditasyonun verilmemesi/geri alınması için bir zemin oluşturabilir; ancak bu hususta uygun eylemi belirlemek, testin yeniden icra edilmesi veya başkaca bir eylem tavsiyesinde bulunulması test yöneticisinin değerlendirmesine tabidir.

Test yöneticisi, teste dair fotoğraf ve video kayıtlarının, testin icrasına müdahale edilmemesi ve HTS kuruluşunun gelecekte icra edilecek olan test sonuçlarını tartışılır hale getirecek olmaması koşuluyla, gözlem ve eğitim amaçları doğrultusunda kullanılmasına izin verilebilir.

7.5. Test Sonuçları

Aşağıdaki geçer/kalır ölçütleri uygulanacaktır:

- HTS birimi, tüm test materyalini gösterecektir.
- HTS birimi, test boyunca üçten fazla hatalı belirti vermeyecektir.

- HTS birimi, kuruluşunun belirlemiş olduğu İMMF SUT ve ilgili mevzuat gereksinimlerini karşılayacaktır.
- Tespit esnasında test materyalini çizmek veya yüzeyini fiziki olarak değiştirmek MAKÖ için kalma ölçütüdür; ancak bu davranış çok daha hafif olan MAF'larda kabul edilmektedir.

Test yönetici, HTS kuruluşuna, MMFS 07.40'da tanımlandığı üzere ek "gözlemler" sağlayabilir. Gözlemler, testte başarısızlık veya kalitede uyumsuzluk bildirmeyip, mayından arındırma kuruluşunun test esnasındaki performans özelliklerini değerlendirmesine ve faaliyetlerinin olası gelişimine katkı sağlama maksadını güder.

7.6. Test Sonuçlarının Kabulü

Test sonuçlarını belgelendiren kayıtlar, HTS eğiticisinin imzasını olduğu kadar test yöneticisi veya gözlemcinin imzasını, sonuçların kabulünü veya HTS kuruluşu tarafından yapılan itirazlar dâhil olmak üzere yapılan tüm test sonuçlarına dair değerlendirmeleri de kapsamalıdır.

7.7. İtiraz Hakkı

HTS kuruluşunun, testin tamamlanmasını müteakiben, itiraz hakkı olmalıdır. Test yöneticisi veya yetkilendirilmiş gözlemci sahayı kontrol ederek hayvanın vermiş olduğu işaretlemeyi, test materyalinin kayıtlarda belirtilen yerleri ile karşılaştırmalıdır. İtiraz üzerine yapılan değerlendirmede, HTS kuruluşunun belirtmiş olduğu işaretleme doğru olması halinde hata düzeltilmelidir.

HTS kuruluşunun yapmış olduğu itiraz sonucunu kabul etmemesi ve konuyu daha üst düzeye taşıma niyeti olması halinde, MMFO'nun ve itirazcının rücu hakkını her an değerlendirebilecek daha üst düzey bir makamın belirlenmiş olduğunu garantilemelidir.

7.8. Müteakip Faaliyetler

"Geçer" sonucunun alınmasını müteakiben, test yöneticisi insani maksatlı mayın faaliyetleri kuruluşunun HTS biriminin akreditasyon gerekliliklerini yerine getirmek maksadıyla icra edilecek olan bir sonraki testin tarihini onaylamalıdır.

"Başarısız" sonucu uyumsuzluk olarak nitelendirilmeli ve MMFS 07.12 ve 07.40 kapsamlarında değerlendirilmelidir. Hayvan/eğitici ilişkisi her yönüyle ele alınması ve İMMF kuruluşunun değerlendirilmesi yapılarak İMMF kuruluşunun ihtiyacı olan gerekli düzeltici ve geliştirme faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi maksadıyla kök neden analizi yapılmalıdır.

Üzerinde mutabık kalınan faaliyetler için HTS birimini, eğiticiyi veya hayvanı yeniden teste tabi tutmak üzere hazırlarken hayvanın türüne bağlı olarak değişiklik gösterecek olan eğitici ile hayvan arasındaki ilişkinin doğası dikkate alınmalıdır. Köpeklerin özellikle eğiticileri ile mükemmel ilişkileri olmalı ve birlikte değerlendirilmelidirler; fareler ise her hangi bir eğitici ile birlikte değerlendirilebilirler.

HTS biriminin, eğiticinin veya hayvanın yeniden teste tabi tutulması, HTS kuruluşunun üzerinde mutabık kalınan düzeltici ve geliştirici faaliyetleri uygulamaya koyarak etkinliklerini onaylamasını müteakip gerçekleştirilebilecektir.

7.9. Kayıtlar

7.9.1. Test Sahası Kayıtları

Test sahası kayıtlarında asgari olarak:

- Test sahasının belirgin topolojik özelliklerini, test alanı sınırlarını, uygulanabilir olduğu hallerde test kutusunun numarasını, uygulanabilir olduğu hallerde test kutusunun sınırlarını, nirengi noktalarını, idari bölgeleri ve hâkim rüzgârların yönü gibi testle ilgili ek bilgiyi içeren bir haritayı,
- Her bir test kutusunun numarasını; test materyalinin yerini; her bir test materyalinin derinliğini, tipini ve her bir test materyalinin durumunu; test materyalinin altına yerleştirilmiş tanıma parçalarının kutudaki yerlerini; kutuyu hazırlamakla sorumlu olan personelin ayrıntılı bilgisini ve kutunun hazırlanmış olduğu tarihi tam olarak gösteren bir haritayı,
- Test sahalarının ilk hazırlık sonrası ilk dinlendirme sürelerine dair ayrıntıları,
- Test kutuları her kullanımından sonra dinlendirme sürelerini içeren test programı,
- Test sahasının teste uygunluğunu ve hazır oluşuna dair yapılan incelemelerin sonucunu ve MMFS 07.40 gereğince test sahasının dâhili ve harici gözlem sonuçları bulunacaktır.

7.9.2. Test Kayıtları

Test kayıtlarında asgari olarak:

- Test tarihi ve saati,
- Teste tabi tutulan HTS kuruluşunun adı,
- Teste tabi tutulan eğitici ve hayvanın adı ve/veya özgün tanımlayıcı künye numarası,
- Her hayvan ve eğitici ile ilişkilendirilen test sahasının tanımı,
- Test esnasındaki hava ve diğer çevresel koşullar,
- Test sonuçları,
- Test yöneticisi/gözlemcisi ve eğiticinin imzaları,
- İtirazlar ve bu itirazların sonuçları,
- Test yöneticisi ve gözlemcilerin yeterli belgeleri yer alacaktır.

Ayrıca, sadece test sahası idaresince kullanılmak üzere, hayvanın test esnasında doğru veya hatalı olarak gösterdiği bütün belirtiler.

7.9.3. Kayıtların Güvenliği

Test sahasındaki test materyalinin yerini ve sayısını gösteren kayıtlar muhafaza edilecek ve sadece test hakkında bilgi edinmek isteyen test sahası yönetimi üyelerine talepleri halinde verilecektir. Test materyalinin yeri ve sayısı hakkındaki ayrıntılı bilgiye erişen bireylerin test sahasında teste tabi tutulacak her hangi bir HTS kuruluşu ile bağlantısı olmamalıdır.

7.10. Testlerin Geliştirilmesi ve İzlenmesi

Test sahasındaki tüm faaliyetler MMFS 07.40 kapsamında gözlemlemeye tabi olacaktır. Yetkililer ve test sahası yönetimi, HTS Akreditasyon ve Eğitim Test Sahalarını değerlendirecek ve test sahalarının ilgili mevzuata uygun olmadığı hallerde uyumsuzluğun giderilmesini talep edeceklerdir.

8. Sorumluluklar

8.1. Milli Mayın Faaliyetleri Otoritesi

MMFO veya adına faaliyet gösteren kuruluş:

- İş bu standartlar çerçevesinde ifade edilen usul, esas ve ilgili mevzuat gereğince İMMF kapsamında faaliyet icra eden HTS'lerin operasyona yönelik sistem, yöntem ve tesisler kuracak,
- HTS kuruluşlarına eğitim maksadıyla test materyali sağlayacak ve akreditasyon sahası içinde eğitim alanı sağlayacak,
- MMFO ve ilgili ulusal mevzuat gereğince MMFO adına HTS fiili testlerini yönetecek gerekli nitelikleri haiz ve deneyimli test yöneticisi de dahil olmak üzere HTS test yetkilisi görevlendirecek ve atayacak,
- MAKÖ akreditasyon ve eğitim test sahası için çalışma usullerine yönelik standartlar oluşturacak,
- HTS kuruluşlarından gelecek olan itirazları değerlendirmekten sorumlu birey veya kuruluşları tanımlayacak,
- Akreditasyon ve eğitim test sisteminin adil ve tarafsız olarak icra edilmesini sağlayacaktır.

MMFO veya adına faaliyet gösteren kuruluş, düzenli aralıklarla HTS test otoritesini harici Kalite Güvence Denetimi'ne (KGD) tabi tutacaktır.

8.2. Test Sahası Yöneticiliği

Test sahası yöneticiliği:

- Test sahalarını işbu standartlarda belirtilen koşullar gereğince hazırlayacak,
- HTS birimlerinin testlerini işbu standartlarda belirtilen koşullar gereğince tarafsız ve ön yargısız olarak yönetecek,
- Test sonuçlarını HTS birimlerine doğru olarak zamanında iletecek,
- Test sahası ve test kayıtlarının sürekliliğini sağlayacak,
- Test sahası verilerinin güvenliğini gereğince ve uygun bir şekilde sağlayacak,
- Test sonuçlarını ve bu sonuçların değerlendirmelerini MMFO tarafından belirtildiği üzere diğer paydaşlara sunacak,
- Etkin dahili bir kalite yönetim sistemi yürürlüğe koyacak,
- MMFO tarafından belirtildiği üzere harici kalite gözlem gereksinimlerine tam olarak uyacaktır.

8.3. HTS Kuruluşu

HTS kuruluşu:

- Saha devri faaliyetlerinde kullanılmak üzere milli standartlarla tutarlı SUT'lar oluşturacak,
- HTS kuruluşunun SUT'larının bir nüshasını test yöneticisinin kullanımına sunacak,
- Test gereksinimlerini yerine getirmek maksadıyla yapılan SUT değişiklikleri üzerinde test yöneticisi ve akreditasyon makamı ile birlikte mutabık kalacak,
- HTS testlerinin yönetimi için gerekli olan sistem, usul ve tesislerin kuruluşunda, atanmış olan HTS test yetkilisine yardımcı olacak,

➤ Ulusal test sahalarının yönetim ve bakımları için atanmış olan HTS test yetkilisi ile işbirliği içinde olacaktır.

MMFO'nun olmaması halinde, HTS kuruluşu ek sorumluluklar üstlenmelidir. Bunlar, aşağıdaki hususlarla kısıtlı olmamak üzere:

➤ MMFO'nin kuruluşu esnasında, HTS'lerin fiili testlerinde kullanılacak olan sistemlerin, usul ve tesislerin geliştirilmesinde ev sahibi ülkeye yardımcı olacak,

➤ İşbu standartlarda belirtilmiş olan koşullar çerçevesinde kendi HTS testlerini icra edebilmeleri amacıyla diğer HTS kuruluşları ile işbirliği içinde olacaktır.

EKLER :

EK-A (Referanslar)

EK-A Referanslar

Aşağıdaki dokümanlar, bu metinde atıf yoluyla bu standardın bir parçası haline gelen hükümler içermektedir. Tarih taşıyan referanslar için, bu yayımların sonraki değişiklikleri veya revizyonları geçerli değildir. Ancak, standardın bu bölümüne dayalı olan anlaşmaların tarafları, aşağıda belirtilen dokümanların en son versiyonlarını uygulama imkânlarını araştırmaya teşvik edilmektedir. Tarih taşımayan referanslar için, atıf yapılan normatif dokümanın en son baskısı geçerlidir. ISO ve IEC üyeleri, hâlihazırda yürürlükte olan ISO ve EN sicil kütüklerini muhafaza etmektedir.

- MMFS 04.10 “Mayın Faaliyet Terim, Tanım ve Kısaltmaları Sözlüğü”,
- MMFS 07.11 “Saha Devri”,
- MMFS 07.12 “Mayın Faaliyetlerinde Kalite Yönetimi” ,
- MMFS 07.30 “Mayın Faaliyet Kuruluşlarının Akreditasyonu” ,
- MMFS 07.40 “Mayın Faaliyet Kuruluşlarının İzlenmesi”,
- MMFS 08.20 “Teknik Keşif”,
- MMFS 09.10 “Temizlik Gereklere”,
- MMFS 09.40 “Hayvan Tespit Sistemleri, İlkeleri, Gereksinimler ve Kılavuzları”,
- MMFS 09.41 “Hayvan Tespit Sistemleri (HTS) ve Kullanıcılarının Akreditasyonu ve Operasyonel Testi”,
- MMFS 09.44 “İş Sağlığı ve Genel Köpek Bakım Kılavuzu”.

Bu referansların en son versiyonu/baskısı kullanılmalıdır. MAFAM D.Bşk.lığı, bu standartta kullanılan tüm referansların kopyalarını muhafaza etmektedir. MMFS'nin en son versiyonu/baskısına ilişkin sicil kütüğü MAFAM tarafından tutulmaktadır ve adresinde bulunan MAFAM D.Bşk.lığı internet sitesinden erişilebilir. MMFO, işverenler ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar, mayın faaliyet programlarına başlamadan önce bunların kopyalarını elde etmelidir.

Değişiklik Kaydı

MMFS Değişiklik Yönetimi

MMFS serisi standartlar, üç yılda bir resmi olarak gözden geçirilmektedir. Ancak bu kural, operasyonel güvenlik ve verimlilik nedenleriyle veya editoryal amaçlarla, üç yıllık dönem içinde değişiklik yapılmasını önlemez.

Bu MMFS dokümanına değişiklik yapıldıkça, her değişiklik numaralandırılır, tarihi ve ayrıntılarıyla aşağıdaki çizelgeye kaydedilir. Değişiklik ayrıca, “değişiklik no. 1’i içerir” vs. tabirinin baskı tarihinin altına dâhil edilmek suretiyle MMFS’nin kapak sayfasında da gösterilir.

Her MMFS’nin resmi gözden geçirmesi tamamlandığında yeni baskı yayımlanabilir. Yeni baskının tarihine kadar yapılan değişiklikler ise, yeni baskıya dâhil edilir ve değişiklik çizelgesinden silinir. Değişikliklerin kaydı yeniden başlatılır ve yeni bir gözden geçirmeye kadar sürdürülür.

En son değiştirilmiş olan MMFS, (<https://msb.gov.tr/Mafam>) adresine yüklenmiş olan versiyondur.

No	Tarih	Değişiklik Ayrıntıları